

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Durmuş KILIÇ*

ÖZET

Eğitim Fakültelerinde 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren öğretmen eğitiminde yeniden yapılamaya gidilmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersleri de bu kapsamda okutulmaya başlanan derslerden birisidir. Bu araştırmanın amacı Eğitim fakültelerinde 8. dönemde okutulan öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adaylarına kazandırılmak istenen hedef davranışları ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğretmen adaylarına 40 soruluk anket uygulanmıştır. Ankete verilen cevapların frekans, yüzde ve aritmetik ortalamaları alınmış, varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerinde çok olumlu bir etki bıraktığı, ayrıca, fakülte ve uygulama okulları arasındaki iletişim ve işbirliği düzeyinin artırılması ve uygulamada görev alacak öğretmenleri bilgilendirmek amacıyla seminerler düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik uygulaması, öğretmen eğitimi, öğretmen adayları.*

---

* Yrd.Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı : E-Mail: dkilic@atauni.edu.tr

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE EFFECTS OF THE TEACHING PRACTICE COURSES ON TEACHER CANDIDATES

After the 1998-1999 Education Term, Education Faculties started reformation studies in teacher education. Teaching practice courses is one of the lesson which was begun to be taught in this context. The aim of this study is to determine to what extent the objectives of the Teaching Practice Course, which is taught in the 8th term of Education faculties, can be achieved. For this reason, a questionnaire of 40 questions was given to the teacher candidates. The frequency, and the means of the answers were calculated and a variance analysis was applied. According to the finding, it was found that Teaching Practice Course has very positive effects on the teacher candidates; and that it is necessary to improve the relationships and the cooperation between the faculties and practice and to organize seminars to inform the teachers who will serve in Teaching Practice Courses.

Key words: Teaching Practice, Teacher Education, Teacher Candidates.

GİRİŞ

Türk Eğitim Tarihinde olduğu gibi, günümüzde de öğretmen, eğitim sistemimizin en temel öğelerindedir. Nitelikli insan yetiştirilmesi için öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde de iyi yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Yirmi birinci yüzyılın öğretmenlerinin, geleneksel öğretmen anlayışından oldukça farklı olması gerektiğini vurgulayan Jeans (1997), günümüz öğretmen yetiştirme programlarıyla bu problemin çözümünün mümkün olmadığına işaret etmekte; özellikle ekonomik ve teknolojik

sistemlerin toplumsal yapıyı hızlı değiştirdiğini, bunun da yeni bir öğretmen eğitimi modelini gündeme getirdiğini vurgulamaktadır.

Günümüz bilgi toplumlarında çok hızlı gelişme ve değişimler meydana gelmektedir. Bu gelişmeler toplumsal kurumları yeniden yapılandırmaya zorlamaktadır. Bu gelişme ve değişimlerin en etkin bir şekilde gerçekleştiği kurumlardan birisi de eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumları, bilgi ve teknoloji alanında elde edilen gelişmeleri toplumsal yapıya uyarlama fonksiyonuna sahiptir. Bu fonksiyon ancak nitelikli ve yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesiyle mümkündür.

Bugün bütün dünyada etkili ve yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesi için yeni bir anlayışa doğru gidilmekte ve uygulamalı meslek derslerine ağırlık verilmektedir (Bayer/ 1991: 16; Grell/ 1995: 41) ; Homfeldt ve Schultz/ 1991: 141 ; Uslu/ 2001: 29).

Etkili öğretmenlerin bireysel özellikleri ve niteliklerinin yanı sıra, mesleki bilgi ve becerilerine dönük nitelikler de önemlidir. Öğretmenlerin bu nitelikleri eğitim yolu ile kazandırılabilir. Diğer bir anlatımla öğretmenlik meslek bilgisinin teknik yönü bu yolla geliştirilebilir (Demirel/ 1999: 195; Uslu/ 2001:29).

Günümüzde öğretmen yetiştiren kurumlar (eğitim fakülteleri) bir düzenleme çalışması ile yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapılandırma YÖK tarafından 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren başlamıştır (Küçükahmet/ 1999:45).

Eğitim Fakültelerinde gerçekleştirilen yeniden yapılanma ile öğretmen yetiştirilen programlarda okul uygulamalarına daha fazla zaman ayrılmış, böylece teori ve uygulama arasında bir denge sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle de fakülte ve uygulama okulları arasında güçlü bir işbirliği kurulması amaçlanmıştır

Bu uygulamanın başlaması ile öğretmen yetiştiren programlardaki alan öğretimi derslerinde ve okullarda uygulama çalışmalarına verilen önem artırılmıştır (Anonim/1999).

Öğretmenlik Uygulaması derslerini tamamlayan öğretmen adaylarının kazanması beklenen özellikler aşağıda verilmiştir:

1. Uygulama okullarında değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak bu mesleğin yeterliliklerini geliştirebilme.
2. Kendi alanının ders programlarını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme değerlendirme yapabilme.
3. Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirebilme.

Öğretmenlerin nitelikli geliştirilmesi çok yönlü bir yetiştirme sürecini gerektirmektedir. Baloğlu (2001), Gömleksiz (2002) ve Kılıç (2003)' de belirttiği üzere alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi olmak üzere üç açıdan iyi yetişmiş olmaları gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının eğitimleri sırasında kazanmış olduğu bilgileri, meslekte daha etkili kullanabilmelerinin yolu uygulama dersleridir. Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamaları deneyimini ne kadar etkili kazanmışsa, öğretmenlik bilgi ve becerisi de o kadar etkili olacaktır.

Öğretmen eğitimi alanındaki gelişmeler öğrenme alanındaki gelişmelerle paralellik arz etmektedir. Öğretmen eğitiminin nasıl olması gerektiğine ilişkin teori arayışı, öğrenmede olduğu gibi pozitivist yaklaşımdan yapılandırmacı (constructivist) yaklaşıma doğru bir kayma göstermiştir(Alkove ve McCarty/ 1992). Bu yeni Yaklaşımda öğretmen eğitimi, öğretmen adaylarının öğretimde bir ürün veya verilen bir tarifi uygulamak yerine, karar verme sürecinde etkili olduğu görülmektedir(McIntyre ve ark/ 1996).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı,Eğitim fakültelerinde 8. dönemde okutulan öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adaylarının, bu derste

kazandırılmak istenen hedef davranışları ne düzeyde gerçekleştirebildiklerini ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Evreni

Bu çalışmanın evreni 2003-2004 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği öğrencilerini kapsamaktadır.

Örnekleme

Adı geçen fakültenin İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencileridir. Bu öğrencilerden 140 kişi örnekleme oluşturmaktadır.

Araştırma Verileri Ve Analizi

Araştırma verileri 2003-2004 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden rastgele seçilen 140 öğrenciye; Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Teknoloji Bölümü öğretim elemanları tarafından geliştirilen bir anket uygulanarak elde edilmiştir. Anket sonuçları SPSS program yardımıyla değerlendirilerek analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarına 40 soruluk anket uygulanmıştır. Ankete verilen cevapların frekans, yüzde ve aritmetik ortalamaları alınarak yorumlar yapılmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyetleri, Sosyo- ekonomik durumları ve mezun oldukları lise türleri gibi değişkenler ile anket sorularına verdikleri cevaplar arasındaki ilişki Varyans analizi (f testi) ile belirlenmiştir. $P < 0,05$ oranı dikkate alınarak değişkenler arasındaki anlamlılık düzeyi incelenmiştir. Ancak incelemeler sonucunda

değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı için yorum yapılmamıştır.

Tablo:1 Araştırmaya katılan Öğrencilerin Cinsiyet Durumları:

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde
Bayan	80	57.1	57.1
Erkek	60	42.9	42.9
Toplam	140	100.0	100.0

Tablo 1 de görüldüğü gibi, Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 57.1'i bayan, yüzde 42.9'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo: 2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Olduğu Liselerin Durumu

Cevaplar	Frekans	Yüzde(%)
Genel Lise	97	69.3
Meslek Lisesi	7	5.0
Öğretmen Lisesi	11	7.9
Anadolu Lisesi	9	6.4
Diğer	16	11.4
Toplam	140	100.0

Ankete katılan öğrencilerin %69.3'ü genel liselerde lise öğrenimini tamamlamıştır. Diğer liselerin oranları ise, Meslek liseleri % 5.0, Öğretmen Lisesi %7.9, Anadolu Lisesi %6.4, diğer liselerin oranı ise %11.4'dür.

Tablo: 3 Araştırmaya Katılanların Sosyo- Ekonomik Durumu

Cevaplar	Frekans	Yüzde(%)
100 Milyon ve altı	6	4.3
101-200 milyon	18	12.9
201-300 milyon	8	5.7
301-400 milyon	24	17.1
401-500 milyon	83	59.3
501 ve yukarısı	1	,7
Toplam	140	100.0

Tablo 3 de görüldüğü gibi ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyo- ekonomik durumu 401-500 milyon arasındadır ve bu oran %59.3'tür.

Araştırma Sonuçları

Öğrencilerin "Mezun olduğu lise ve öğrencilerin sosyo- ekonomik durumu" ile anket sorularına verdikleri cevaplar arasında uygulanan varyans analizi sonucunda anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Anket sorularına öğrencilerin verdikleri cevapların frekans ve ortalamaları verilerek yorumlar yapılmıştır.

Tablo 4: Öğretmenlik uygulaması dersinin etki değerlendirilmesine yönelik öğretmen adaylarının verdikleri cevapları gösterir dağılım.

	Frekans dağılımı						Arit. Orta.
	Hiç	Çok az	Az	Kısmen yeterli	yeterli	toplam	
1-Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları kazandırdı mı?	-	6	18	62	54	140	4,17
2- Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili uygun bir biçimde kullanabilme yeteneği geliştirdi mi?	-	5	12	72	51	140	4,17

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi

3- Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	-	9	13	78	40	140	4,06
4- Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanma yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	13	25	64	34	140	3,79
5- Öğretim teknolojilerinden yararlanma yeteneğinizi geliştirdi mi?	8	7	32	56	37	140	3,76
6- Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1	5	21	67	46	140	4,09
7- Öğrenci sorularına uygun ve yeterli cevaplar oluşturabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	2	3	15	64	56	140	4,21
8- Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1	6	16	55	62	140	4,22
9- Ders planını açık anlaşılır ve düzenli bir biçimde yazabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	3	5	27	42	63	140	4,12
10- Öğretmenlik uygulaması amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	-	7	26	59	48	140	4,06
11- Öğretmenlik uygulaması uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	14	23	55	43	140	3,84
12- Öğretmenlik uygulaması hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1	9	25	66	39	140	3,95
13- Öğretmenlik uygulaması zamanı verimli kullanabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	2	3	21	56	58	140	4,18
14- Öğretmenlik uygulaması öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1	5	19	71	44	140	4,09
15- Öğretmenlik uygulaması öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	6	6	24	73	31	140	3,84
16- Öğretmenlik uygulaması öğretim araç-gereç ve materyalleri ile sınıfı düzenleyebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	3	13	29	65	30	140	3,76
17- Öğretmenlik uygulaması özetleme ve uygun dönütler verebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	-	5	15	60	60	140	4,25
18- Öğretmenlik uygulaması konuyu yaşamla ilişkilendirebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1	5	11	52	71	140	4,34
19- Öğretmenlik uygulaması hedef davranışlara ulaşma düzeyini belirleyebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	2	10	15	72	41	140	4,00
20- Öğretmenlik uygulaması derse uygun bir giriş yapabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	3	2	13	60	61	140	4,25
21- Öğretmenlik uygulaması derse ilgi ve	5	2	9	43	81	140	4,38

dikkat çekebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?							
22- Öğretmenlik uygulaması demokratik bir öğrenme ortamı sağlama yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	2	13	48	73	140	4,31
23- Öğretmenlik uygulaması ile derse ilgi ve güdüleme yeteneğinizi geliştirdi mi?	3	4	13	67	53	140	4,16
24- Öğretmenlik uygulaması kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	6	4	34	67	29	140	3,78
25- Öğretmenlik uygulaması övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	6	24	51	55	140	4,05
26- Öğretmenlik uygulaması dersi toparlayabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	3	20	53	59	140	4,13
27- Öğretmenlik uygulaması gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	9	18	52	56	140	4,04
28- Öğretmenlik uygulaması öğrenciler ile etkili bir iletişim kurabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	3	17	45	70	140	4,23
29- Öğretmenlik uygulaması anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	6	13	66	50	140	4,07
30- Öğretmenlik uygulaması konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	5	20	49	61	140	4,13
31- Öğretmenlik uygulaması ses tonunu etkili bir biçimde kullanabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	2	11	57	65	140	4,25
32- Öğretmenlik uygulaması öğrencileri ilgi ile dinleme yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	3	12	46	75	140	4,32
33- Öğretmenlik uygulaması sözel dili ve beden dilini etkili bir biçimde kullanabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	6	5	14	55	60	140	4,13
34- Öğretmenlik uygulaması uygun değerlendirme materyali hazırlayabilme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1 0	10	29	45	46	140	3,76
35- Öğretmenlik uygulaması öğrenci ürünlerini kısa sürede nota çevirebilme ilgililere bildirme yeteneğinizi geliştirdi mi?	1 5	14	30	52	29	140	3,47
36- Öğretmenlik uygulaması değerlendirme sonuçlarının kayıtlarını tutma yeteneğinizi geliştirdi mi?	1 6	14	28	50	32	140	3,49
37- Öğretmenlik uygulaması meslek ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin farkında olma yeteneğinizi geliştirdi mi?	1 5	13	32	47	33	140	3,50
38- Öğretmenlik uygulaması mesleki öneri ve eleştirilere açık olma yeteneğinizi geliştirdi mi?	5	11	23	52	49	140	3,92

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi

39- Öğretmenlik uygulaması okul etkinliklerine katılma yeteneğinizi geliştirdi mi?	8	12	20	49	51	140	3,88
40- Öğretmenlik uygulaması kişisel ve mesleki davranışları ile çevresine iyi örnek olma yeteneğinizi geliştirdi mi?	4	2	18	45	71	140	4,26

Tablo 4 incelendiğinde görülmektedir ki, 4,5,11,12,15,16,24,34,35,36,37,38,39. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamaları 4.00'dan aşağıdır. Diğer bir anlatımla öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlilikleri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Öğretim teknolojilerinden yararlanma ve özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini kullanma becerileri eksiktir. İlköğretim okullarında yeterli donanım teknoloji araç ve gereçlerinin olmayışı, öğretmenlerimizin geleneksel yöntemlerini halen kullanmaya devam etmeleri öğretmen adaylarının böyle sonuç almalarını sağlamış olabilir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerinde bıraktığı olumlu eki derecesi 1,2,7,8,17,18,20,21,22,23,31,32. soruların ortalamalarından açıkça görülmektedir. Özellikle 21.soruda "Öğretmenlik uygulaması derse ilgi ve dikkat çekebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?" öğretmen adaylarının ortalaması 4.38 iken; 18. soruda "Öğretmenlik uygulaması konuyu yaşamla ilişkilendirebilme yeteneğinizi geliştirdi mi?" sorusunun ortalaması 4.34 dür. 32. soruda "Öğretmenlik uygulaması öğrencileri ilgi ile dinleme yeteneğinizi geliştirdi mi?" sorusunun ortalaması 4.32 olarak görülmektedir. Görülmektedir ki öğretmenlik uygulaması öğretmen adaylarının hem kişisel hem de mesleki yeteneklerini geliştirmede büyük etkiler bırakmıştır. Bu etkilerin devam ettirilmesi için okul uygulama rehber öğretmeni, uygulama rehber öğretmeni ve öğretmen adayları arasındaki etkileşim artırılarak devam ettirilmelidir. Aksi takdirde bu uygulamadan olumsuz etkilenecektir.

Az sayıda öğretmen adayının rehber öğretmenlere dağıtılması uygulama okullarındaki bu başarının sebebi olarak gösterilebilir. Tezel ve

Aytekin (2003) tarafından Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin olarak yapılan araştırmada “uygulama okullarındaki öğretmenlerin öğrencilere karşı daha yapıcı ve ilgili olmaları gerektiği bu nedenle de uygulamada görev alacak öğretmenlerin belirlenmesinde daha seçici davranılmasının yararlı olacağı ve öğretim elemanlarına daha az sayıda öğrenci verilerek daha etkili bir eğitimin gerçekleştirilebileceği” şeklinde getirilen öneriler de bu araştırmada öğretmen adaylarının bu yöndeki görüşlerini destekler niteliktedir.

Yukarıdaki sonuçlardan anlaşıldığı gibi öğretmen adayları artık öğrenci psikolojisinden çıkıp öğretmen olacak olmanın bilinç ve sorumluluğunun farkına varmaya başladıkları, öğretmenlik uygulaması dersi sayesinde bu kazanımları elde ettiklerini ortaya koymuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okullarda uygulamanın öğretmenlik mesleğinde önemi öğretmenlerin iyi yetişmesi açısından tartışmasız kabul edilmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öğrendiği bilgileri gerçek ortamlarda yani okullarda gözlemleyip uygulamaları, nitelikli öğretmen olmaları açısından çok önemlidir. Öğretmenlik uygulaması dersi de önemli adıma hizmet edecek bir derstir. Elde edilen bulgulara göre şu önerilerde bulunabiliriz;

1. Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülmesinde görevlendirilen rehber öğretmenlere bu dersle ilgili yapılacak bütün etkinlikler hakkında ayrıntılı bilgiler verilmeli, mümkünse dönem başlarında bu derslerle ilgili ayrı ayrı seminerler düzenlenmeli.
2. Fakülte ve uygulama okulları arasındaki, iletişim eksikliğini gidermek ve işbirliğini artırmak amacıyla dönem içerisinde zaman zaman toplantılar yapıp mevcut çalışmalar değerlendirilmeli, bu toplantıya uygulama öğretmeni, öğretim elemanı ve öğretmen aday temsilcileri de katılmalıdır.

3. Özellikle Öğretmenlik uygulaması çalışmaları planlanırken, daha fazla sayıda öğretim elemanı görevlendirilmeli, ancak alan dışından öğretim elemanın görevlendirilmemesine özen gösterilmesi gerekir.
4. Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversite çalışanları arasında bu dersle ilgili işbirliği sağlanmalı ve uygulamalarda ortak bir dil kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

Alkove, L. , ve McCarty, B. “Plain Talk: Recognizing Pozitivizm and Constructivism in Praticce”. Aation in Teacher Education, 14 (2): 16-22. 1992.

Anonim, **Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon**. Ankara, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi., 1999.

Anonim, **Fakülte – Okul İşbirliği Kavuzu**. Ankara, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi., 1998.

Baloğlu, N. **Etkili Sınıf Yönetimi**. Ankara, Baran Ofset Matbaacılık, 2001.

Bayer,M. “Kriesen und Perspectives in der Lehrerausbildung” **Ausbilden und Fortbilden**. Hrs. H.G. Homfeldt. Klinkhardt, Heilbrum. 11-28, 1991.

Demirel, Ö. **Öğretme Sanatı**. Ankara, Pegem yayıncılık,1999.

Gömlüksiz, M. N. Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri. (Editör:Mehmet Taşdemir) **Öğretmenlik Mesleği**. Elazığ, Elazığ Üniversite Kitapevi, 2002.

Jeans, B. “Yirmi birinci Yüzyıl Öğretmen Yetiştirme İçeriği”. **Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı**. Ankara, M.E.B. Basımevi,1997.

Kılıç, D. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Erzurum, Aktif Yayınları, 2003.

Küçükahmet, L. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul, Alkim Yayınevi, 1999.

McIntyre, D.J., Byrd, D.M.&Fox, J.M. "Field and Laboratory Experiences". **Handbook of Research on Teacher Education (2.ed)**. J. Sikula (ed). USA. Macmillan pub. 171-193,1996.

Tezel Özbek,Z. Ve Aytakin, F. "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açılı ve Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Memnuniyet Durumları Üzerine Bir Araştırma", **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 28 (295): 31-39, 2003.

Uslu, Z. "Okul Deneğimi Derslerinin Öğretmen Adaylarına Etkisi". **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Sayı:282. Ankara., 2001.